

En el camí i en la batalla (1)

ALBERT SANCHEZ PIÑOL | Actualitzada el 24/03/2012 00:00

El 1921 un jovenet de la Barceloneta es va allistar a l'exèrcit. No és que li agradessin les armes, ben al contrari. L'horroritzava la possibilitat d'anar al front en plena guerra del Marroc i la millor manera d'evadir-lo era allistar-se, ja que als voluntaris els garantien feines d'oficina. Així que aquell noi de 19 anys es va vestir d'uniforme, el van embarcar cap a l'Àfrica... i el mateix dia que arribava el van enviar al front. Els moros acabaven de derrotar l'exèrcit espanyol en la catastròfica batalla d'Annual. Calien tots els reforços, encara que fossin oficinistes, de manera que aquell noiet, que odiava la violència, es va veure implicat en una de les guerres colonials més cruentes abans que li ensenyessin ni a fer servir el fusell.

Asseverava Napoleó que "*Mourir au feu ou sur la route, c'est le métier du soldat*" ("Morir en batalla o camí de la batalla, vet aquí el destí del soldat"). El que no deia Napoleó era que si els soldats estaven dirigits per un inútil les seves probabilitats de supervivència queien en picat. Aquell jovenet de qui parlava va ser el meu iaio patern. Va sobreviure de miracle: la bala d'un rifle se li va incrustar a la culata del fusell, i durant una desbandada només es va salvar perquè va poder creuar un riu agafat a la cua d'una mula. Hi ha alguna cosa d'insondable en el concepte de destí. Si una culata no s'hagués interposat entre la bala i el cos, o la cua d'una mula no hagués estat allà, el meu iaio hauria mort i jo no hauria nascut mai. I tot plegat per culpa d'un general mig boig.

Diu un vell principi que un professional tendeix a ascendir fins que arriba al seu grau natural d'incompetència. S'entendrà que això és especialment greu en el món militar, on un sol individu pot tenir al seu càrrec la vida de milers, fins i tot milions d'éssers humans. Em permetran que avui iniciï una sèrie de cinc articles dedicada als militars més incompetents i nefastos de la història universal. I com és lògic començarem amb Manuel Fernández Silvestre, el general que va dirigir l'hecatombe d'Annual.

Silvestre era un home de mirada severa i bigotis arrogants. A Cuba havia rebut més de vint ferides en combat, motiu que li va valer una sèrie d'ascensos. Com veurem en els articles següents, aquest és un patró habitual entre els generals que han protagonitzat grans desastres: per algun motiu incomprensible els governs tendeixen a creure que el valor personal implica habilitat estratègica. (Més o menys com si Messi, pel fet que és bon futbolista, fos promocionat a president del Barça.)

bviament una cosa no té res a veure amb l'altra, i un cop a l'Àfrica, Silvestre va cometre tots els errors imaginables.

De fet, costa de creure que Silvestre fos tan perfectament inepte. A mesura que avançava pel Rif regalava armes a tribus suposadament amigues, i alhora retirava les pensions que fins aleshores rebien els seus caps tribals. (Quan van començar els combats es van passar en bloc als rebels.) L'exèrcit va establir un seguit de *blocaos* amb una negligència total. Es van situar lluny de les fonts d'aigua potable, amb la qual cosa els franc-tiradors només havien d'esperar que els soldats assedegats sortissin. Alguns oficials van advertir a Silvestre que estava estenent massa les línies, però la resposta del general va ser: "*La cosa va bien*". I en efecte, "*la cosa*" va anar bé fins que el 22 de juliol els rifenys van atacar.

Tots els articles de:
Albert Sánchez Piñol

El que és increïble és que l'exèrcit espanyol era molt més nombrós que les tropes rifenyes, cas insòlit en una guerra colonial. Però en trobar-se disseminat en un conjunt de posicions estàtiques, l'atac va fer que caiguessin com peces de dòmino. Enmig de la catàstrofe Silvestre va perdre les maneres. En lloc de reagrupar els homes va fomentar el caos cridant a tort i a dret: "*iCorred, corred! ¡Esos diablos están a punto de llegar!*" Segons una versió encara més grotesca el que vociferava era: "*iHuid soldaditos, que viene el coco!*" El resultat és prou conegut: gairebé 10.000 morts i la derrota més humiliant patida mai per una potència colonial. I encara sort de la mula.

Si la vida és un conflicte continu les figures dels comandants militars són una metàfora sublimada de l'espècie humana. Silvestre, per exemple, escenifica molt bé l'Espanya del seu moment: una potència incapaç i decadent en tots els sentits, víctima de desastres de direcció i d'uns dirigents desastrosos. A partir de la setmana que ve constatarem que als exèrcits hi ha hagut més bojos que es creuen Napoleó que als manicomis, i que les diferents tipologies dels generals calamitosos són molt útils per entendre aquesta cosa vaporosa anomenada *condició humana*.

Benvinguts a l'Ara Premium

Avui ja has consumit els teus 2 continguts gratuïts del dia.

Subscriu-t hi per només 0,99 el primer mes i tindràs accés il·limitat a tot l'Ara Premium.

[Subscriu-t hi ara](#)

